

POLITIKAI FÖLDRAJZ

GEOGRÁFUS MESTERSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLDTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

Miskolc, 2022

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Tantárgytematika (óraóra lebontva)
3. Vizsgakérdések
4. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: Politikai földrajz Tárgyfelelős: Dr. Kocsis Károly, egyetemi tanár	Tantárgy kódja: MFKST73002 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz-Geoinformatika Intézet Tantárgyelem: K
Javasolt félév: 3.	Előfeltételek: MFKST730002
Óraszám/hét (ea+gyak): 1 + 1	Számonkérés módja (a/gy/v): aláírás és vizsga
Kreditpont: 3	Tagozat: nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A tárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókkal a politikai jelenségek térbeliségét, az államok, a határok, a közigazgatás földrajzát, a nemzetközi szervezetek és ország csoportok egymáshoz való viszonyát, a társadalom egyes csoportjai politikai magatartása térbeli sajátosságait. Mindezek során különös hangsúlyt fektetünk a természet- és társadalomföldrajzi környezetnek a politikai struktúrák és folyamatok változásában játszott szerepére. Az előadások során kiemelten kezeljük a térképészeti módszereknek, térinformatikai eszközöknek a politikai földrajzban való alkalmazási lehetőségeinek bemutatását is.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák:</p> <p>tudás: Ismeri a geográfia tudományos eredményeken alapuló aktuális elméleteit, modelljeit, valamint tisztában van szakterületének lehetséges fejlődési irányjaival és határaival. Ismeri a földrajztudomány általános és specifikus jellemzőit, belső törvényszerűségeit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, kapcsolódását a rokon szakterületekhez. Ismeri a földrajz vizsgálható folyamatait, rendszereit, tudományos problémáit, erről széles körű szakirodalmi tájékozottsággal rendelkezik. Ismeri a természet- és társadalomföldrajz mélyebb összefüggéseit, az ezekre vonatkozó elméleteket.</p> <p>képesség: Képes a földrajztudomány ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizésére, az átfogó és speciális összefüggések szintetizálására és azok értékelésére, a földrajztudományi elméletek, elvek kritikus szemléletű bírálatára a változó természeti és társadalmi környezet tükrében. Képes sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosítani speciális szakmai problémákat, feltárni és megfogalmazni az azok megoldásához szükséges elméleti és gyakorlati háttérrel. Képes a földrajztudomány egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készíteni.</p> <p>attitűd: Törekszik a földrajzi szférákban lejátszódó folyamatok minél szélesebb körű megismerésére, szintetizálására. Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik. Törekszik arra, hogy a geográfia területén tudását folyamatosan továbbfejlessze.</p> <p>autonómia és felelősség: Jelentős mértékű önállósággal és felelősséggel végzi átfogó és speciális földrajzi szakképzettséget igénylő elméleti és gyakorlati összefüggések megalkotását, modellezését. Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli, és felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés a politikai földrajzba. 2. Államföldrajz: Állam – nemzet – nemzetállam. 3. Az államok létrejötte. Az állam területe. 4. Határok földrajza. Magterületek és fővárosok. 5. Központosított, szövetségi és regionális államok. Különleges politikai területi egységek. 6. Közigazgatásföldrajz: A közigazgatásföldrajz definíciója, kialakulása és fejlődése. Közigazgatási térfelosztás világszerte. 7. Közigazgatási térfelosztás és változásai Magyarországon. 	

8. Választási földrajz: A választási földrajz definíciója, kutatási előzményei. A választójog és a választási rendszerek fejlődése. A választási földrajz rendszermodellje.
 9. A magyar parlamenti választások földrajzi jellemzői (1990-2018).
 10. Imperializmus, gyarmatosítás, dekolonizáció: Gyarmatbirodalmak létrejötte, felbomlása, utóélete.
 11. Geopolitika: A hatalom vizsgálata. Történeti koncepciók a geopolitikában. Napjaink geopolitikája.
 12. Jelenlegi nemzetközi kapcsolatok: Nemzetközi jog. Nemzetközi kereskedelem.
 13. Gazdasági integráció. Globális kormányközi szervezetek.
 14. Összefoglalás.
- A gyakorlatokon az előadások témájához kapcsolódó ábrák és tematikus térképek elemzésére kerül sor.

Félévközi számonkérés módja:

Az órai részvétel és aktivitás 10%-ban hozzájárul az érdemjegyhez. Félévközi feladat megfelelő szintű teljesítése. Írásbeli vagy szóbeli vizsga. A vizsga során fontos, hogy a hallgató képes legyen a szakmai problémák felismerésére, azok elméleti megoldásához az elérhető nyomtatott és digitális szakirodalom feldolgozására, az ott elérhető módszerek alkalmazására. A hallgatónak tisztában kell lennie a politikai földrajz által használt szakmai kifejezésekkel, fogalmakkal.

Értékelési határok:

100–81%: jeles, 80–71%: jó, 70–61%: közepes, 60–51%: elégséges, 50–0%: elégtelen

Kötelező irodalom:

Hajdú Z. 2002 A politikai földrajz alapjai, In: Tóth J. (szerk.) 2002: Általános társadalomföldrajz II., Dialóg Campus, Budapest – Pécs

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_528_Toht_Jozsef_Altalanos_tarsadalomfoldrajz_I_II/ch08s02.html

Kocsis K. (szerk.) 2011: Magyarország térképekben, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest

http://www.mtafki.hu/konyvtar/Magyarorszag/Magyarorszag_terkepekben_Parlamenti_valasztasok.pdf

Hajdú Z. 2010: Politikai földrajz. In: Tóth J. (szerk.) Világföldrajz, Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 667-690

Flint, C. 2007: Political geography. World-Economy, Nation-State and Locality (7th ed.), Routledge, 376 p.

Agnew, J. 1996: Political geography: A reader. (1st ed.) Routledge, 384 p.

Ajánlott irodalom:

Berneker Á. (szerk.) 2002: A globális világ politikai földrajza, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 435 p.

Pap N. – Tóth J. 2002: Európa politikai földrajza, Alexandra Kiadó, Pécs, 271 p.

Kovács Z. 2001 Társadalomföldrajzi kislexikon, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 175p.

Agnew, J. A. – Mitchell, K. – Toal, E. (eds.) 2007: A companion to political geography, Wiley - Blackwell, 512 p.

2. TANTÁRGYTEMATIKA

Dátum	ELŐADÁS ÉS GYAKORLAT
09. 07.	Bevezetés a politikai földrajzba.
09. 14.	Államföldrajz: Állam – nemzet – nemzetállam. Az államok létrejötte. Az állam területe.
09. 21.	Határok földrajza. Magterületek és fővárosok.
09. 28.	Oktatási szünet
10. 05.	Elmarad (tanulmányi kirándulás).
10. 12.	Központosított, szövetségi és regionális államok. Különleges politikai területi egységek.
10. 19.	Közigazgatásföldrajz: A közigazgatásföldrajz definíciója, kialakulása és fejlődése. Közigazgatási térfelosztás világszerte.
10. 26.	Közigazgatási térfelosztás és változásai Magyarországon.
11. 02.	Választási földrajz: A választási földrajz definíciója, kutatási előzményei. A választójog és a választási rendszerek fejlődése. A választási földrajz rendszermodellje.
11. 09.	A magyar parlamenti választások földrajzi jellemzői (1990-2018).
11. 16.	Imperializmus, gyarmatosítás, dekolonizáció: Gyarmatbirodalmak létrejötte, felbomlása, utóélete.
11. 23.	Geopolitika: A hatalom vizsgálata. Történeti koncepciók a geopolitikában. Napjaink geopolitikája.
11. 30.	Jelenlegi nemzetközi kapcsolatok: Nemzetközi jog. Nemzetközi kereskedelem.
12. 07.	Gazdasági integráció. Globális kormányközi szervezetek.

3. VIZSGAKÉRDÉSEK

1. A politikai földrajz definíciója, hazai és nemzetközi kutatástörténete.
2. Állam, nemzet, nemzetállam, irredentizmus. Az államok történeti fejlődése.
3. Központosított, szövetségi és regionális államok.
Különleges politikai területi egységek.
4. Az állam területe (megszerzés, méret, forma, exklávé, enklávé).
5. A határok földrajza (frontier, boundary). Állami magterületek, fővárosok.
6. Közigazgatásföldrajz. Közigazgatási területfelosztás főbb típusai világszerte.
7. A magyar állam közigazgatásföldrajza (múlt és jelen).
8. Választási földrajz definíciója, kialakulása.
A választási rendszerek nemzetközi fejlődése.
9. A magyar választási rendszer történeti fejlődése és jelene.
10. A magyar parlamenti választások földrajzi jellemzése (1990-2018)
11. Imperializmus, gyarmatosítás, dekolonizáció.
12. Geopolitika (Ratzel, Kjellén, Mackinder, Mahan, Spykman, Haushofer)
13. Jelenlegi nemzetközi kapcsolatok (nemzetközi jog, nemzetközi kereskedelem).
14. Gazdasági integrációk típusai. Az Európai Unió és előzményei.

4. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

Nincs egyéb követelmény.